STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 11862

VYOLET

David Einhorn

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation

AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

דוד איינהארן
וויאלעט

פון דער אויסגאבע זיינען
געדרוקט געוואָרן 5 עקזעמפּליאַרן
אויף יאַפּאַן פּאַפּיר און 350
אויף ווערזשע פּאַפּיר נו־
מערירט, מיטן אוי־
טאָגראַף פון
דיכטער.

עקזעמפּליאַר נומער

אַלע רעכט פון איבערזעצן און איבערדרוקן
געהערט דעם מחבר
Copyright by
David Einhorn

דוד איינהארן
וויאָלעט
לידער

1930—1925

פערלאַג «טריאַנגעל» פּאַריז

I

וויאָלעט

אויסגעמישט האָט זיך מיין בלוט מיט הימל, —
בלוי און רויט —
מיין פאַרב איז וויאָלעט.
אָוונט שאָטנס, דורכזיכטיגע שלייער,
האָבן קיל דעם מדבר אויסגעבעט.
נאַקעט וויגן פּריסטעריגנס פון מדין
אויף די ברוינע בריסטן מיין געבעט.

ווען איך האָב צומאַרגנס ווייסע טויבן
שטיל געשאָכטן פאַר די אָוונט זינד,
שפּריצנדיג דאָס בלוט צום בלויען אויבן,
האָב איך אויך מיין נאַכט געבעט דערהויבן
און געוואָרפן עס צום הימל בלינד.

בלוט און הימל — וויאָלעטע תהומען —
בלינדער פאַרב,
געמישט פון טאָג און נאַכט
וואַנדער איך אַזוי מיט מיינע טרוימען
האַלב אין שלאָף
און האַלב, ווי אויפגעוואַכט.

צינד איך אָן אַ וועלט אין רויטן צאָרן,
היל איך איין אַ וועלט אין בלויער רו,
און צווישן ביידע וועלטן בליען
מיינע אייביק יונגע וועג־פיאַלקעס, —
טרויער דו און הייסע בייִנקשאַפט דו.

גייסטער און פאַרמעט

דורות פון פרושים, גייסטער אין פארמעט,
אויגן ווי פלאמען אויף וועקסענע ליכט,
איך פיל זייער בליק, וואו דורך צער און חרטה,
די זינד, ווי א שלאנג א געפייניקטע, קריכט.

אָ, דער סם אינ'ם גלוט!
אָ, די נעכט אין מיין בלוט
אָהן אָטעם, אָהן קלאנג און אָהן שטערן.
און פון חושך ארוים
גליט די נאקעטקייט בלויז
פון לילית, פארפייניקט ביז טרערן.

אָפּט צעשפּרייט זיך אין לופט,
ווי אַ לינדנבוים דופט
און עשתּרות, — די ברוסטן אין זאַלב,
יעדער פינגער אַ וואונק,
יעדער בליק ווי אַ פונק
און אַן אימה פון יעטוועדער פאַלב.

ביי איר נאַקעטן פוס
מיט אַ פינסטערן גרוס
האָב איך צוויי מאָל מיין ליבע געשאָכטן,
און האָב צוויי מאָל געבענטשט
מיין באַגער און זיין טויט,
און מיין לוסט מיטן קבר פאַרפלאָכטן.

דורות פון פּרושים, גייסטער אין פאַרמעט,
אויגן, ווי פלאַמען אויף וועקסענע ליכט.
איך פיל זייער בליק, וואו דורך צער און חרטה,
די זינד, ווי אַ שלאַנג אַ פאַרפייניקטע, קריכט.

אָוונטן

שטילקייט, דו
אין אָוונטן אָהן טרוימען,
ווי אויפן ים
דער וויסטער האָריזאָנט,
וואו נאָנטקייטן
פאַרשווינדן אין די רוימען
און ווייטקייטן
דערשיינען אזוי נאָנט.
וואָס ווינקט מיר דאָרט,
אַ שאָטן פון אַ וואָלקן,
אַ ברעג פון פעסטן לאַנד,
אַ זעגל וואו אין ווייט,
אַ פּאַס פון כוואַליע שוימען?
ווער קאָן איצט אָפּטיילן

באוועגונגען פון רו?
שטילקייט, דו,
אין אָוונטן אָהן טרוימען.

וואָס איז געווען?
געזען און ניט דערזען,
געהערט און ניט דערהערט.
עס האָט אַ קינד געלאַכט,
אַ מוטער אויג געטרערט,
און ליפּן דופטיגע
און קיל ווי רויזן פּליטער,
און הייסע צאַרטע הענט
אין יוגנטליכן ציטער.
עס האָט געברענט,
געברענט און ניט דערברענט
אין אָוונט פלאַמען
וויאָלעטע שטעט.
געשטאַלטן...
פּנים'ער....
דערקענט און ניט דערקענט.
און ווערטער...
דראָהונגען...
דערמאָנונג און געבעט
פון מיר האַלב ניט דערהערט,
פון זיי האַלב ניט דערעדט.

איצט ווערט דאָס לאַנגזאַם בלייך
אין אומבאַשטימטע פאַרבן,
גלייך ווי אַן׳אַלטעס בילד
פון יאָרן הונגעריגע
גיריג אָבגעלעקט.
אַן׳אַלטע וועלט,
פאַרמשפּט שוין צום שטאַרבן,
אַ בלאָנדזשענדיגע ליכט
אויף זומפּן אָהן אַן׳ענד,
אין שטילקייט איינגעהילט,
פון דעמערונג פאַרבלענדט.

אָפּגעזעגנט

נאָך פליסטערט עס אין מיר, גלייך ווי אַ תּפֿילה,
נאָך וויינט עס, ווי אַ ניגון.
די בלעטער פאַלן אויף אין האַרבסט מיט אַ געבעט
אויף זומערדיגן רעגן.
וואָס איך האָב ווען געגרעדט...
וואָס איך האָב ווען געשוואוירן...
אין ערשטן טאָג פון מיין געבוירן
איז שוין געווען צו שפּעט.

איצט טראָג זיך, טראָג, מיין שיף,
אין אַלע וייטן;
איך האָב זיך שוין
צוזעגנט מיט די צייטן, —

זיי גייען מיר פאַרביי ווי פרעמד.
דער טאָג אין גאָלד,
די נאַכט אין בלוי געהילט, —
ווי שטומע וועכטער
קומען זיי זיך בייטן.
אָ, טראָג זיך, טראָג, מיין שיף,
אין אַלע ווייטן.

נאָך פליסטערט עס אין מיר גלייך, ווי אַ תפילה,
נאָך וויינט עס, ווי אַ ניגון,
דאָך בלייב איך אומבאַוועגליך ליגן
אויפן דעק.
ס'איז גוט אַזוי
אויף תהומען זיך צו וויגן,
אָהן האָפענונג,
אָהן שרעק;
איינטאָניג פייפט דער ווינט
אַדורך די שטריק,
איינטאָניג ליגט
די ווייטקייט פאַר מיין בליק, —
די שטרעקן,
ווי די צייטן,
אָ, טראָג זיך, טראָג, מיין שיף,
אין אַלע ווייטן.

פארזונקענער טאג

בלאָם איז געוואָרן
דאָס גאָלד פון די זאנגען.
א טאָג איז געקומען,
א טאָג איז פארגאנגען.
דאָס גאָלד פון די זאנגען
געוואָרן איז בלאסער,
די וועלט איז פארזונקען,
ווי אונטער א וואסער.

די נאכט־פויגל שוועבן,
ווי שאָטן פון זעגל;
עס זילבערט די בלייכע
לבנה איר שטעגל.

ווי שאָטנס פון זעגל
די נאַכט־פייגל שוועבן,
אין בלויליכע נעפּלען
פאַרהילט זיך דאָס לעבן.

נאָר צייטנווייז ציטערן
קרייזן פון וועלן,
עס פאַלן ווי טראָפּנס
קרישטאָלענע טרעלן.
קרייזן פון וועלן,
פאַרשוואומענער ציטער,
צעבראָכענע בעכער,
קרישטאָלענע שפּליטער.

עס זינקען אין וואַסער
פאַרגאַנגענע קלאַנגען,
אַ טאָג איז געקומען,
אַ טאָג איז פאַרגאַנגען.

א אידישער ניגון

סטרונעס געשפּאַנטע,
ווי שטריק אויף אַ בויגן,
פון הענט אומבעקאַנטע
צום פּלאַץ געצויגן ;
נאָר שטום אָהן אַ ציטער,
ווי פּאַר אַ געוויטער,
ווי טרוקענער טרויער,
וואָס ברענט אין די אויגן.

ס'איז ניט צו פאַרטראָגן
דעם שרעקליכן שווייגן,
דעם צער ניט צו זאָגן,
די וואונד ניט צו צייגן.

ווי הארפעס, וואָס הייגגען
פאַרשטומט אויף די צווייגן,
ווען ס'ברעכט אין די פינגער
דערוואַרגענער קלאַנגן.

דאָך זיינען די שעה'ן,
ווען ס'שלאָפן די ים'ען
און ס'פּליסן פון בלויען
קוים הערבאַרע גאַמען.
דאַן קומט פון די סטרונעס
א יעכאָ אנטקעגן,
וואָס שוועבט ווי א בעטן,
וואָס קלינגט ווי א פרעגן.

דאַן ווערט דאָס ווי לייכטער,
דער טרויער ווערט פייכטער
און פאַלט אויפן הארצן,
ווי טוי אויף א מדבר.
דאַן נעמט זיך א טרייסט,
ווי א בייגקעניש וויגן
און ס'באָדט זיך אין טרערן
א אידישער ניגון.

א ליכטיגער האַרבסט טאָג

I

קלינג־קלאַנג,
קלינג־קלאַנג,

אַזוי קלינגט דאָס מיר שטיל אויף מיין גאַנג.

טאַנצט מיין וויים ציגעלע הינטער דעם נעפּל?
פאַלט פון די בוימער דאָרט גאָלדענע עפּל?
איז פון מיין ליבע דער לעצטער געזאַנג?

קלינג־קלאַנג,
קלינג־קלאַנג,

אַזוי קלינגט דאָס מיר שטיל אויף מיין גאַנג.

גיי איך און גיי, און טו קיינעם ניט פרעגן,
ליכטיגע נעפּלען פאַרשטעלן די וועגן,
ווערט מיר אין האַרץ אַזוי ליכטיג און באַנג.

קלינג־קלאַנג,
קלינג־קלאַנג,

אַזוי קלינגט דאָס מיר שטיל אויף מיין גאַנג.

דוכט מיר איך שטיי פאַר אַ גאָלדענע טיר,
צי פאַר אַ גלעקל, וואָס טאַנצט הינטער איר.
שטיי איך און הער, הער אַזוי לאַנג
ביז ס׳שטאַרבט אָפּ דער גליקליכער קלאַנג,

קלינג־קלאַנג,
קלינג־קלאַנג,

אַזוי קלינגט דאָס מיר שטיל אויף מיין גאַנג.

II

א הארבסטיגער טאָג האָט געשמייכלט צו מיר,
אויף די פעלדער ליגט בלאַסליכער גאָלד.

טאַנץ איך פאַרזיך אַליין
אין די נעפּלען אריין,

אין די נעפּלען, וואָס לייכטן, ווי גאָלד.

ווער איך דורכזיכטיג גאַנץ און מיין שאָטן פאַרשווינדט,
און מיין טראָט ווערט נאָך לייכטער פון ווינט.

ווערט צעגאַנגען מיין האַרץ,
ווי א שמייכל א לייכטס

אינם בליק פון א גוססע קינד.

ווערט אַלץ בלויער און בלוי, ווערט אַלץ קעלטער און קאַלט
און אַ פליגל אַ טונקעלער פאַלט.

און מיין אויג שליסט זיך צו
און די נאַכט קומט מיט רו

און אויף מיר רוישט אַ האַרבסטיגער וואַלד.

וויין ליד

נאָך אַ מאָל פּיל אָן מיין כוס,
אין יעדן וויין געמישט איז טרויער —
דער זיסער בלוט פון צייטיג זיין....

די טרויבן, זע,
זיי וויקלט איין
אַ מאַטער טוי
און דיינע אויגן שווארץ אין גרוי,
ווי טרויבן צוויי
אין אָוונט שלייער.

עס האָט מיין בלוט שוין אָבגעיורט,

מיין לוסט איז ווי קרישטאָל דורכזיכטיק.
אָ, זע,
ווי קלאָר עס מישט זיך אויס
דער אָוונט שיין
ביי מיר אין כוס, —

דער טרוקער גליט אין אַלטן וויין
און מאַכט זיין פרייד נאָך דאָפּלט ליכטיק.

איך זע אין אויפגאַנג זיין פאַרגיין
און אין פאַרגיין — דאָס רויט פון אויפגאַנג.
דער לעצטער קוש איז דאָפּלט שיין,
די ליפּן דיינע טריפן וויין,
אין דיינע אויגן שטראַלט דער טרויער.

פאַרוואָגלט

איך שטיי לעם דיר, מיין לאַנד,
און קאָן צו דיר ניט קומען.
איצט לייכטן דאָרט אין פעלד
די בלויע קאָרן בלומען,
די תבואה גרינט אין גרוי,
דער יונגער קאָרן בליט
און ס'בויגט זיך יעדע זאַנג
פאַר גאָטס געבענטשטע טריט.
איך אָבער זע אים ניט,
ביים שוועל פון פרעמדע געטער
האָב איך מיר אַ געצעלט
געשטעלט פון אַלטע ברעטער.
דער וואָרים אינ'ם האַלץ
זינגט מיר זיין פוילעם ליד
און ס'דרינגט מיט פייכטקייט מיר
און קעלט אין יעדן גליד.

איך האָב געפּרובט זיך לאָזן
איבער אַלע ים'ען
און ניט געקאָנט געפינען
מער קיין אַנדער מאַמען.
כ'האָב געשפּרייזט אַריבער
אַלע ברייטע וועגן,
נאָר אַלע וועגן פירן
שטיל צו דיינע ברעגן.
אין יעדעם לאַנד האָט מיר
דער שטאַרקסטער ווין געראָנען,
נאָר שטאַרקער פון דיין ביינקשאַפט
האָב איך ניט געפונען.

כ'האָב אַ קליינעם זון
מיט גרויסע שוואַרצע אויגן.
ער האָט דעם טרויער
פון דיין הימל איינגעזויגן.
וואָס זאָל איך זאָגן אים,
ווען ער וועט נעמען פרעגן?
דו האָסט אין פרילינג
אַזאַ שמעקענדיגן רעגן,
די לאַנקעס דיינע צירן
גאָלדיג געלע קווייטן
און ס'שיסט דער רויטער מאָן
אַרויס פון אַלע זייטן,
פאַרשלאָפן הייננט דער ווינט

אויף דיינע טונקעלע בוימען,
בעהאַלטן אינ'ם גרינס
דאָרט זינגען מיינע טרוימען, —
איך אָבער הער זיי ניט
די בלויע אָוונט־לידער.
עס שרייט מיר פון דער ערד
דאָס בלוט פון מיינע ברידער,
עס ליגט אַ שטאָלן האַנט
אויף דיינע פרייע פעלדער
און שטורמען קלייבן זיך
אין דיינע טונקעלע וועלדער.

איך וועל אים גאָרנישט זאָגן,
נאָר אַ מעשה'לע פאַרטרויען
פון דער גאָלדענער פאַווע
אין אָוונט שיין, אין בלויען:
געפלויגן, געפלויגן די פאַווע
איבער פרעמדע סעדער,
האָט די גאָלדענע פאַווע
פערלוירן די גאָלדענע פעדער.
איצט פליט די פאַווע אום
אין וויסטעניש אין שטומען
און קאָן צוריק אַהיים,
צוריק אַהיים ניט קומען.

חרטה

און איך האָב וויינען היינט געמוזט,
אַזוי האָט מיך דיין איינזאַמקייט געלויכטן.
אַזוי געוועזן איז פינסטער מיין געמיט,
אַז איך האָב טיף אין דיינע קלאָרע אויגן
מיין אייגן, אייגן מאַמען ניט דערקענט.
האָט זי דאָך אויך אַזוי אין ווייטאָגן געהיט
דעם ערשטן ריר פון מיין ערוואַכטן לעבן
און מיט פאַרליבטע הענט
אַ יעדן שטוים געציילט,
וואָס איך האָב איר איןווילדן דראַנג געגעבן,
און איינזאַם מיך דערוואַרט,
גלייך ווי אַ פריינט אַ גוטן
און צוגעשמייכלט מיר,
פאַרגייענדיק אין בלוטן,

און איינזאם מיך געוויגט,
און איינזאם מיך ערצויגן,
און נאָכדעם איינזאם מיך
באַגלייט מיט טרויער אויגן,
ווען איך בין איר פאַרבייגעגאַנגען בלינד,
גלייך ווי אַ דאָרשטיגער
אַ שטילן קוואַל אין מדבר,
גלייך ווי אַ וואַנדערער, וואָס גייט זיין היים פאַרביי,
גלייך ווי אַ קרעציגער,
וואָס מיידט אַליין זיין סגולה,
ווי אַ פאַרשטויסענער
דעם שופר פון זיין גאולה.

בלינדע

בלינדע מיט אָפענע אויגן
קוקן אויף פינסטערע הימלען,
זעען צערונענע וואָלקן,
ציילן פאַרלאָשענע שטערן.

בלינדע מיט אָפענע אויגן
גייען דורך גאַסן, ווי זעערס,
גריסן אין בלייכן באַגינען
לאַנג שוין פאַרגאַנגענע זונען.

בלינדע מיט אָפענע אויגן
שטייען ביי פינסטערע ברעגן,
ווארפן אויף ריזיגע תהום׳ען
לאַנג שוין דורכטראָטענע וועגן.

בלינדע מיט אָפענע אויגן
לאָזן נאָך זיך ניט קיין צייכן,
האָבן ניט וואָס צו פאַרלירן
און קאָנען צו גאָרנישט דערגרייכן.

II

יאוש

יאוש, דו, שפּרייט אויס די פליגל ברייט,
פאַרטראָג מיך צו די וויסטע וואַסער טיפן,
וואו ס'שפּילט דער צפון שטורם־ווינט זיין ליד
אויף זעגל שטריק פון זינקענדיגע שיפן.

מיך שטיקט דער עקל דאָ אין מתים־טאַנץ,
די ווערעמדיגע תאוה צו דעם לעבן.
גיב מיר אַ נאַכט אין אַ פאַרשאָטן שאַכט,
איך וויל דעם טויט מיין לעצטן קאַמף דאָרט געבן.

איך האָב מיט גאָט די רעכענונג געמאַכט, —
מיין אייביקייט האָב איך מיט בלוט באַשפּיגן,
זיין ברכה טראָג איך גלייך ווי קין'ס שאַנד,
מיין שיקזאַל איז דעם הימלס גרעסטער ליגן.

עס שטייט אין וועלט אַן אַלט פאַרדאַרטער דעמב
און איך, איך בין זיין לעצטע צווייג געבליבן.
נאָך גרינט אַ בלאַט אויף מיר, דאָך האָט דער האַרבסט
אויף אים זיין געלן אורטייל שוין געשריבן.

אַ, וואָלקנס דאָרט אין צאָרן אויפגעקנוילט,
שיקט איר אַראָפּ דעם לעצטן בליץ פון אויבן,
שלאָגט איין אין דעמב און לאָזט מיר מיט זיין פלאַם
צו אייער ווילדן שטורם זיך דערהויבן.

ירושלים של מעלה

שטייען ווידער די בוימער
מיט בליטן באַשאָטן,
זיצן ווידער די טרוימער
אין זיידענע שאָטן.

און אָוונטן קומען,
און שטיל ווערט געריעדט,
און ס׳פאַלט אויף די בלומען
דער טוי וויאָלעט.

דאַן נעמט טראָגנען אין הימל
מיין שטאָט אין סאַפּפירן,
די ווענט פון אַלבאַסטער,
פון עבען די טירן.

פון זילבער די שוועלן,
פון גינגאָלד די דעכער
און ס'וויגן די פּאַלמען,
ווי ריזיגע פעכער.

און אָוונט פאַלט צו,
ווי א טונקעלער פליגל,
און ס'רייסט אָפּ דער וועכטער
פון טויער דעם זיגל.

אין שטאָט נעמען פּלוצלינג
זיך צינדן לאַמטערן,
אָראַנזשע, און גרינע,
און פּורפּורנע שטערן.

די פענסטער פול ליכטער,
די טויערן אָפן,
עס ברענען געזיכטער
אין הייליגן האָפן.

און זקנים ערשיינען
מיט פאַקלען און בלומען, —
די שעה איז געקומען,
אויך ער וועט איצט קומען...

דאָן נעמט אין מיר וויינען
מיין איינזאַמסטער טרויער:
און כ'זע אויף אַנ'אייזל
אים רייטן צום טויער.

אַט הויבט ער זיין אָרעם...
אַט בענטשט ער... אַט ווינקט ער...
אַט פלאַקערט מיין שטאָט...
און פארזינקט אין דער פינסטער...

שטייען ווידער די ביימער
מיט בליטן באַשאָטן,
זיצן ווידער די טרוימער
אין זיידענע שאָטן.

און אָוונטן קומען,
און שטיל ווערט געערדט,
און ס'פאַלט אויף די בלומען
דער טוי וויאָלעט...

כל נדרי

מלכות'דיגע טענער,
אָרגל ברום פון אַלטע קאַטעדראַלן,
איר רוישט, גלייך ווי דער ים
ביינאַכט צווישן פעלזן
און טרייסלט אויף מיט אייער
פייערלעכן שאַלן
אין אָבגרונט פון מיין בלוט
דאָס אַלץ, וואָס ליגט
פאַרזונקען דאָרט און רוט.

ווי קלינגט איר פרעמד
אין הייזעריגן שרייען,
ווי אַ כאָראַל פון דונערן, וואָס שוועבט

איבער אַ קלאַנג פון אַלטע שוואַכע ווייבער.
איך זע געשטאַלטן, צאַרנדיג פאַרשעמט,
פאַראַכטונג פול,
און עקל,
און פאַרדרוס, —
זיי גייען דורך די שול,
ניט שיינקענדיג קיין גרוס.

דאַן פיל איך, ווי אַן אָטעם
קאַלט געפראָרן
לעשט אוים די טויטע ליכט
פון טויטע יאָרן
און דורכ'ן חושך, —
ניין,
ניט קיין געבעט, —
אַ דונערן פון שפאָט,
אַ לעסטערונג,
וואָס האַמערט אינ'ם הימל,
אַן אויפשטאַנד קעגן גאָט,
אַ צווייפל בליץ,
וואָס שטייגט פון עשאַפאָט!

אידיש

וווערטער אין תמימות,
קינדערשע ווערטער
זיינען געוואָקסן,
ווי גראָז אויף די ערטער.

שמעקענדיג, זאפטיג,
אין טוי פון פרימאָרגן
האָבן זיי איינער
דעם צווייטן פארבאָרגן.

שטיל זיך נעסוד'עט,
פאַרשעמט און באשיירן,

מער ניט דער ווינט
האָט געוואוסט וואָס זיי ריידן.

אמאָל נאָר פלעגט קומען
א דיכטער פארלאָזן
און שטיל זיך געלייגט
אינ׳ם שוים פון די גראָזן.

דאַן פלעגן זיי פלוצלינג
ביי אים אין די טרוימען
צעוואַקסן אין וועלדער
פון אוראַלטע בוימען,

וואָס האָבן אין גרינעם,
אין היילינן שוויינן
דעם הימל געצערטלט
מיט זייערע צווייגן.

אָ, זאפטיגע לאָנקעס
פון מיינע חלומות,
אייך האָט מען צעקאָסעט
אויף גראָז פאר בהמות.

איצט וויקלט אייך איינעט
א הימל א גרויער,
און איבער זיי נידערט
דער טוי פון מיין טרויער.

וואס בין איך דען?

וואָס בין איך דען?
ווער קאָן דאָס מיר דערציילן?
שטויב דורכן גאַס
אין קרייזן פונעם ווינט,
אַ קליינע טייל
פון מיליאָנען טיילן,
געשטויסן פון אַ אומבאַקאַנטן בלינד.

אַזוי גיי איך,
גלייך ווי אַ שמאַטע־זאַמלער,
די הויפן דורך
און זאַמל, ווי עס גייט,
אין פרעמדן לאַנד

אַ הײמאַטסלאָזער שטאַמלער,
װאָס שטאַמלט תּמיד
איבער זײַנע רײד.

און טעג נאָך טעג,
װי אײגלעך אױף אַ שפּיזל,
די אַלטע שטריקערין,
זי שטריקט זײ אָן אַ זין,
עס פּלאָנטערט זיך אַרום
אַ נעץ אַ גרױער ביז
עס קומט די אומזיכטבאַרע
טרױעריגע שפּין.

דער לעצטער פּלי אין נעץ...

אָ, טרױמערישע פליגל
געװעבט פון ערשטן רעגנבױגן פּריש,
פאַרגליװערט װעט איר גלײַך,
װי פּערלמוטער ליגן
מיט טױטע פאַרבן
אױף אַנ׳אַלטן טיש.

איר װעט דערנאָך
אין אָפּגרונט פון פאַרגעסן

פארזינקען גלייך,
ווי אנדערע אָהן צאָל,
ביז ס׳וועט א בלויער
אינזל זיך דערהויבן
פון אלע די פארזונקענע אמאָל.

עס איז א טרייסט,
וואָס מאכט נישט העל דעם קבר,
וואו ס׳ליגט דער בלינדער
שטיין פון פונדאמענט.
אָ, גאָט, פארוואָס
האָב איך די יונגע פליגל
ביים ערשטן פלאָם פון פרילינג
נישט פארברענט!

טעג און נעכט

לאָזט מיר ציילן מיינע טעג אליין,
קיין איינער איז מיר ניט געשענקט געוואָרן.
איך האָב זיי זעלבסט געריסן פון דער צייט
און אויסגעפלאָכטן אין א קראַנץ פון יאָרן.
טרויעריגער קראַנץ
פון אלערליי קאָליאָרן.
פון אימאָרטעלן — טרוקענער געפלעכט,
און ווי א שווארצער באַנד
פאַראייניקט זיי צוזאמען
די טיפע איינזאמקייט פון מיינע לאַנגע נעכט.

אָ, נישט דערשלאָפענע נעכט!
ווי איוב׳ס בייזע פריינט

געשאָטן האָבן זיי בלויז זאַלץ אויף מיינע וואונדן,
און פינסטער צוגעקוקט
מיין שווערן קאַמף מיט גאָט,
ווען איך האָב זיינע קרעץ
ביי מיר פון לייב געשונדן.

זיי ציילן וויל איך ניט, —
זיי זיינען ניט צום ציילן.
און מעסטן וועל איך ניט, —
זיי האָבן ניט קיין מאָס.
זיי זיינען לאַנג, גלייך ווי אַ פלוך אויף דורות;
און אָן אַ דעק, ווי אַ פאַרסמטער כוס.

עכא

טיף בלויע וועלן האָבן פאַרשלונגען
די קלינגענדע, גאָלדענע טריט פון דער זון.
עס רוישט ניט די מיל,
די בערג שטייען שטיל,
איצט הער איך מיין אָטעם,
איצט בין איך אליין.

עכאָ : נ־יי־ן !

איך איינער נאָר שלאָף ניט און וואך אינ׳ם טאָל,
און דו, וואָס דו ענטפערסט, דו ביסט דאָך מיין קול.
ווער וואָלסטו גערופן,
פערבאָרג איך מיין שטים ?

עכאָ: א־יי־ם!

ווער איז ער? וואו איז ער? איך זע קיין געשטאַלט,
עס מורמלט מיין וואַסער און ס'טונקלט מיין וואַלד,
עס האַמערט מיין האַרץ נאָר
צו פרייד און צו וויי.

עכאָ: צ־וו־יי!

בין איך דען ניט איינער? האַלט ווער מיט מיר וואַך,
און לאַכט אין מיין טרויער, און וויינט, ווען איך לאַך?
אָ, שטים פון מיין שאָטן,
דו ענטפער מיר, ווער?

עכאָ: ע־־ר!

דו וויסטער געראַנגל פון צווייען אין איין,
מיין לוסט אינ'ם ווייטאָג, אין פרייד מיין געוויין,
ווער ברייגנט מיר די רו?
ווער בעפרייט? ווער צעשיידט?

עכאָ: ט־ו־יי־ט!

אוונט גאנג

טראָט ביי טראָט, טראָט ביי טראָט,
יעדער טראָט אַן עשאַפאָט.
טיגער אויגן, גרינע שטערן
און די שטילקייט ווײַנט אָהן טרערן.

גיי איך מיר מיין טויטן טאַנץ
אין דעם רויטן אָוונט גלאַנץ,
ווי אַ קלייד אין בלוט געטרונקען
איז אויף מיר דער טוי געזונקען.

אַזוי גיי איך אונטערטעניג
אינם פּורפּור פון אַ קעניג
מיט מיין בלוטיגן הערשער לאַסט
צו דעם שווארצן נאַכט פּאַלאַסט.

ווי די גרויע קראָען שרייען!
באַלד וועט מיר די נאַכט בעפרייען
און מיט קאַלטן וואַלד גערויש
מיך פאַרוויגן אין איר שויס.

סיקאַריער בלוט

אין מיינע אָדערן שטראָמט סיקאַריער בלוט
און אַלע נאַכט הער איך די אָדלער שרייען.
אוראַלטע פעלזן שטעט, זיי שטייגן אויף אין גלוט
פון אָוונט רויט, — גראַניט געהאַקטע רייען.
די טורעמס גליען.
אויף שוואַרצע ווילדע פערד
דאָרט טראָגן זיך פאַרביי געהיימניספולע רייטער.
דער שטורעם פייפט און פינסטער ווערט די ערד,
און שרפות צינדן זיך ביים האָריזאָנט אַלץ ווייטער.
ווער זיינט איר, זאָגט, פאַרצווייפלטע געשטאַלטן
מיט שטאָלצע פנימער בעקאַנט און אומבעקאַנט.
מיין צאָרן ליגט אין אייער בליק בעהאַלטן,
עס שפיגלט דאָרט אַנ׳אויביג וועלטן בראַנד.

מסדה ברענט, — מיין לעצטע פעלזן שטאָט, —
נאָר קיין שום פייער קאָן זי ניט צעשטערן ;
איר אָפּגלאַנץ וואַרפט מיין שאָטן אויף דער וועלט,
גלייך ווי אַ קרייץ, וואָס טונקלט אויף די שטערן.

די נאַכט פאַלט צו, אין בלאָע וואָלקן שפּאַלטן
נעמט שטיל אַ האַנט די גרינע פונקען צינדן.
עס שרייט מיין בלוט, איך הער די אָדלער רופן.
די שוואַרצע רייטער גריסן און פאַרשווינדן.

אין שיינק

דער שיינק איז פוסט; די ביינק ארום צעשליידערט;
די טרינקער זיינען אלע שוין אוועק;
א קליינער לעמפל רויכערט אין א ווינקל;
די גלעזער שטייען ליידיג ביז'ן דעק.

אין דרויסן קלאפט דעם וועכטערס קאלעקאטקע.
די גאנצע שטאט פארזונקען ליגט אין שלאף.
נאר איך אליין, געבויגן איבער'ן בעכער,
איך זויף, און טרינק, און שכור אהן א סוף.

וואס מער איך טרינק, אלץ ניכטער ווערט מיין מח.
וואס מער איך זויף, אלץ קלערער מיין געדאנק, —
איך זע די שטערן לייכטן דורכן באלקן,
איך זע די קברים אפן אונטערן באנק.

נאָר פּלוצלינג, זע, עס שטייט פאַר מיר דער שיינקער:
אַ קליינער הויקער מיט אַ גרויסן מויל,
די שוואַרצע ציין, זיי שטשירען פונם גומען
און ס'קריפּעט, ווי אַנ'אַלטע טיר, זיין קול.

— העי, טרינקער, דו ביסט דאָך געבענטשט מיט שפע.
דיין בעכער, זע איך, קוועלט דאָך ווי אַ קוואַל.
עס איז אַנ'אַלטער וויין דריי טויזנט יעריג,
געווירצט מיט גיפט און קינ'ס גרינעם גאַל.

דו ועסט מיט אים דיין טרויער ניט פאַרטרינקען,
דו ועסט מיט אים ניט שיכור ווערן מער.
עס איז דיין בלוט, ער רינט דיר פון די אויגן.
עס איז דיין גאַל און דיין געווירצטע טרער. —

פאַרענדיגט האָט דער הויקער זיינע ווערטער.
און פּלוצלינג האָבן זיך פון אַלע ערטער
אַ מחנה טרינקער שטיל געטאָן אַ הויב,
נעשפּענסטיג בלאַס מיט טרויעריגע אויגן
און יעדער האָט זיין בעכער אויפגעהויבן
און אויף דער ערד צעשמעטערט אין אַ שטויב.

III

ודוי

כ'האָב מיין פייל געשאָסן
ווייטער פונם ציל,
כ'האָב מיין גרויסן אמת
פאַרוואַנדלט אין אַ שפּיל.

איך בין צו דיר געגאַנגען,
און האָב אין מיטן וועג
פאַרשיכורט אין אַ פוסטער
קרעטשמע מיינע טעג.

עס האָבן מיר די לצים
אַ שמחה דאָרט געמאַכט.
איך האָב מיט זיי געהוליעט
ביז אין דער האַלבער נאַכט.

זיי האָבן מיר געפלאָכטן
אַ גאָלדן קרוין פון רום
און איך האָב זיי געשאָכטן
מיין איינציג שעפל שטום.

און אַז עס האָט געשלאָגן
די ערשטע שעה פון טאָג
האָט פלוצלינג זיך די שמחה
פאַרענדערט אין אַ קלאָג.

פאַרשוואונדן איז די קרעטשמע.
אין מיטן וועג אליין,
באַקרוינט מיט שוואַרצע דערנער,
בין איך געבליבן שטיין.

כ׳האָב געהאַט אַ גאָט

כ׳האָב געהאַט אַ גאָט און האָב אים פֿאַרלאָרן,
איצט הער איך אים גיין דורכן גאָלדענעם קאָרן.
עס קושט יעדע זאַנג זײַנע ליכטיקע טריט,
נאָר איך זע אים ניט.

אָפּט שימערט מיך אויף נאָך אַ זומעדיג׳ רעגן
פֿון שטראַלנדן קלייד זײַנס די גאָלדענע ברעגן.
אַ יעטוועדער גראָז, ווי אַ פֿלעמעלע, ברענט,
מיר לעשט זיך עס אונטער די הענט.

ביינאַכט, ווען די שטילקייט מאַכט אויפֿעט איר טויער
און ס׳ציט זיך אַ ווײַטער געזאַנג פֿאַר מײַן אויער,
דאַן גליען אין הימל מיר אויף זײַנע צייכן
און ס׳דוכט מיר, איך קאָן אים דערגרייכן.

אויס דעם טיפן ברונעם

אויס דעם טיפן ברונעם פון מיין איינזאמקייט
שפרייט איך די הענט
צו דיינע ווייטע שטערן,
ווי בלינדע פויגל אָן די ווענט
שלאָגן זיך די תפילות מיינע,
פאַרבענקט נאָך דיינע קלאָרע הויכן
און קאָנען ניט דערגרייכן.
אָ, נויג אַראָפּ צו מיר
דיין בלויען הימל
און וויג מיך איין מיט זיין געזאַנג,
פאַרוויקל אין חלומות מיין געדאַנק,
ווי ס'הילט דער אָוונט־בלוי
אַן אַלטן טורעם איין,
און ווי דער מאָרגן־טוי

אַ שוואַרץ פעלז.
מאַך ליכט זיין לאַסט,
וואָס דריקט מיך צו דער ערד,
באַפליגל אים
מיט יענעם גרויסן גלויבן,
וואָס קען דעם שווערסטן באַרג
ליכט ווי אַ פעדער הויבן.

מיין לאנדשאפט

פארבן שפּיל
אויף אונבאַשטימטן פּאַן,
אַ לאַנדשאַפט גלייך
צענויפגעשטעלט פון פלעקן.
און טאָן גייט אויף אין טאָן,
דער זילבערגלאַנץ פון טייך
צעגייט אין וויאָלעט
פון אומבעקאַנטע שטרעקן.

נישטאָ קיין שטריך,
קיין אָפּגעגרענצטער פלאַך, —
אַלץ איז פאַרמישט
אין שווינדלדיקע נאָמען.

מיין ווייסע היים
אין העלן גרינעם סכך.
ווערט אָפּגעווישט
פון רויטע אָוונט פלאַמען.

דאָרט איז דאָס ראָז,
וואָס איך האָב קוים געקושט, —
זיין בליטן טוי
נאָך ליגט אויף מיינע ליפּן.
שוין רינט אויף אים דאָס געלב
פון טויטן גראָז
און ס'זיפּט דער הארבסט מיט גרוי
פון אַלע זיינע זיפּן.

אַ גאָט,
ווען ניט דאָס בלוי,
דיין ריינעם שטיקל בלוי,
וואָס שימערט ווי אַ פענצטער פון די פלעקן,
וואָלט איך שוין לאַנג,
שוין לאַנג געפּרובט דאָס בילד
מיט טיפן שוואַרץ
אויף אַלע מאָל פאַרדעקן.

דערוואַרגענע פאַרלאַנגען

און פענסטער קעגן פענסטער
קוקן בלינד
מיט לאָדנס האַלב פאַרשטעלט,
מיט פאָרהאַנגען פאַרהאַנגען.
און הינטער יעדן פענסטער
שטייט אַ מענטש
און ווערגט פאַרקלעמט,
פאַרשעמט,
פאַרפרעמדט,
פאַראײנזאַמט און פאַרבלענדט
מיט ביידע הענט
די אייגענע פאַרלאַנגען.

עס איז אַ שרעקלעכער געווערג,
אַז גאָט דערבאַרעם זיך!
קרבנות פאַלן יעדן טאָג מיליאָנען,
זיי וואַלגערן זיך בערג
אויף יעדן ראָג
און פוילן אָפּן פאַרן טאָג
און סמ׳ען אָפּ די לופט.
און יעדער פּלאָנטערט זיך אין גאַס געפאַנגען
אין טויזנטער דערוואָרגענע פאַרלאַנגען.

און קומט די נאַכט —
דאַן ווערן זיי וויזיאָנען
און קערן זיך צוריק
צו זייערע ווערגער.
דאַן ווערט דאָס ערגער.
דאַן שטיקט מען אינם חלום
די אייגענע ווייבער,
דאַן וואַלגערט מען זיך
צווישן נאַקעטע לייבער,
דעם מאַרך פאַרהילט
אַ רויטער בלוטיגער נעפּל,
אַ גיהנום זידט
פון פעך און שוועבל,
דאַן קריצן ציין,
דאַן ווערגט זיך אַ געוויין,
דאַן בייסט מען זיך אַליין

די פינגער אָפּ,
דאַן ווערט ווי שטיין
דאָס קישן אונטערן קאָפּ,
דאַן קייקלט מען זיך אום אין בעט,
ווי אויף קאַלטע גליטשיקע שלאַנגען,
דאַן שטייגט צום טייוול אַ געבעט —
— פאַרשאָלטענע געזאַנגען
פון טויזנטער דערוואָרגענע פאַרלאַנגען.

אַ גאָט, האָסט אונז פאַרזייט
אויף פעלדער ליכטיקע,
מיר זאָלן אויפגיין פריי, ווי זאַנגען ;
מיר זיינען אָבער,
ווי די שוואָמען אויפגעגאַנגען
אין פייכטע פינסטערע שאַכטן ;
מיר האָבן זיך אַליין געלערנט צו פאַראַכטן,
מיר האָבן נאָר דיין מאַכט געדינט,
און נישט דיין שאַפן ;
איצט ליגן מיר געשמידט, ווי שקלאַפן,
און הערן בלינד
די שטימע פון מעטאַל,
פון שווערד,
מאַשין,
פון קייט
און גלאָקן קלאַנגען,
און דעם געוויין
פון אונזערע דערוואָרגענע פאַרלאַנגען.

צוריק אויף דיינע וועגן

איך קער זיך אום צוריק צו דיינע וועגן,
און וועל ביי קיינעם מער דעם סוף נישט פרעגן,
גלייך ווי א קינד, וואָס לאָזט זיך גלויבינג גיין
אין זיכערהייט, אַז ער איז נים אַליין.
דו ביסט מיט מיר,
איך ווייס.
עס איז דיין רו,
וואָס דעקט מיך צו מיט גרינע בלעטער ;
עס איז דיין זון, וואָס לייכט מיר אומעטום ;
עס איז דיין ליכט, וואָס גלימ אין מענטשנס בליק,
און יענע אומבאוואוסטע שעה פון גליק,
וואָס זינגט אין בלוט, נישט ווימנדיג, פאַרוואָס.
און ווערט זי שטיל,
און לעשט זיך אוים דיין ליכט, —

איך שליס מיין אויג אַהן זאָרגן.
עס שטאַרבן דאָך די טרוימען יעדן מאָרגן
און גייען מיט די שטערן אויף צוריק.

מוזיק

שפּיל מיר ניט אויף דיין פלייט.
טענער דין,
זאַפטיג גרין,
לאַנקעס ווייט,
הימל ברייט.
שפּיל מיר ניט אויף דיין פלייט.

בלאָז מיר ניט דיין טראָמפּייט.
פערד געיעג,
שטויב פון וועג,
וואפן קלאַנג,
ליד פון טויט.
בלאָז מיר ניט דיין טראָמפּייט.

ציטער ניט, הארפע דו.
צארטער טאנץ,
בלומען קראנץ,
ווייכער בליק
פול מיט רו.
ציטער ניט, הארפע דו.

פידל דו, ניט פארגיי.
שטילער פיין,
שטערן שיין,
טרויער ליד,
זיסער ווײ.
פידל דו, ניט פארגיי.

כוואליע אויף, אָרגל שאל, —
שטורם ווינט דורכן ים, —
אויפן תהום גאָטס כאָראל.
כוואליע אויף, אָרגל־שאל!

הימן

נאָר אין דיר בין איך פעסט,
נאָר אין דיר בין איך גאַנץ.
אין דיין וועלט קאַראַהאָד
וויגט זיך אויבעט מיין טאַנץ.
מאַכסט א ראָד ארום מיר,
מאַכסט אַ ליכטיקן ראָד,
ווי אין וואַסער אַ קרייז,
וועלכער שפרייט זיך אָהן סוף.
און איך וויים, וואָס איך טראַכט,
טראַכט די גאַנצענע וועלט,
ווייל עס איז דיין געדאַנק
נאָך פון אָנפאַנג געשטעלט,
און מיין אייביגער צער
איז דער צער פון דער וועלט,

און די פרייד אין מיין בלוט
איז דיין שיין וואָס באַהעלט.
און איך ווייס, אַז מיין וועג
איז געצייכנט פון דיר,
און איך גיי נישט אַליין,
נאָר מיליאָנען מיט מיר.
און דער ציל איז באַשטימט,
און דער ציל איז באַקאַנט,
און דער פינגער, וואָס ווייזט,
שטראַלט אַרויס פון דיין האַנט.
מעג דער זומפּ זיין ווי טיף
און דער מדבר ווי ווייט,
מעג עס דויערן לאַנג
איבער דורות און צייט.
יעדע פּאָן, וועלכע פירט
אין דער צוקונפט אַריין,
איז דיין אָטעם אין איר,
איז באַשטראַלט פון דיין שיין.

אין שטורעם

שטורעם דורך מיר,
אַרום מיר
און אין מיר.
ווען דער פּלאַם פון דיין טראַט
ברעכט דעם וואָלקן אויף שטיק,
און אויף שטאָל־גרויע פערד
יאָגט דער ווינט אויף דער ערד,
און עס שמייסן אין לופט
זיינע אייזיגע שטריק, —
שטייגט די קנאה אין מיר
צו דעם שטויב פונם גאַס,
וועלכער ווירבלט אַרויף
צו דיין הייליקן רעש,
ווי אַ ברעג פון דיין קלייד

האַלב פאַרזונקען אין פלאַם,
ווי אַ פליגל פון שוים
אויפן קאָכיקן ים.
אָ, מיין גאָט,
דו, מיין גאָט,
איך וויל יאָגן דיין טראָט,
ווי דער זאַמד
ווי דער שטויב
אינעם שוים פונעם ווינט,
פון דיין דונערן טויב,
פון דיין ליכטיקייט בלינד.

שטורם דורך מיר,
אַרום מיר
און אין מיר.
אינעם האַסט,
אין דעם פלי,
אין גאַלאָפּ,
אין געקליר.
דורכן בלוי,
דורכן ווייס,
דורכן פלאַם,
דורכן אייז.
ווי אַ טראָפּן
אין שטראָם,
וועלכער שטייגט

און פארזינקט ;
ווי א ליים
פאר דיין האנט :
דיין באפעל —
מיין אינסטינקט.

דאָס ביסטו, וועלכער דריקט
מיינע פיס צום פעדאל,
וועלכער קראַמפט מיינע הענט
צו דער ראָד פון מאשין,
וואָס בארויבט מיר מיין זין
און פארשיכורט מיין גייסט
מיט דער ברויזנדער לופט,
וועלכע שטורעמט און רייסט
שנעלער שנעל אָהן א וועג
מיט דיין בליץ אויף געיעג,
אויף רגעס צו קירצן
די נעכט מיט די טעג.

אָט דיין ווינקען אין נאכט
פון די וואָלקנס אראָפּ,
אָט דיין שטים, וועלכע דונערט
ביי מיר אויפן קאָפּ,
אָט דיין גוס, וועלכער פלייצט
און דער שטורם, וואָס פייפט,

אַט דער ווילדער געשריי,
וועלכער רייסט זיך פון מיר
אַט די פרייד ביי אַ שרפה
אין אויפשטאַנד, אין קאַמף.
אַט דער קעסל געפילט
ביז צום פלאַצן מיט דאַמף,
אַט דער קראַכן, וואָס ווירקט שוין
ווי שטילקייט אויף אונז.
אַט די שנעלקייט, וואָס דוכט זיך,
אַזוי ווי אַ רו,
אויסער אָרט,
אויסער צייט,
אויסער רוים.
דאָס ביסטו,
דאָס בין איך
אין מיין אויפגיין אין דיר.
שטורעם דורך מיר,
אַרום מיר
און אין מיר.

הענט

ברוין און האַרט,
ווי וואָרצלען פון אַ דעמב
און פינעף פינגער, —
קלאַמערן פון שטאָל, —
די מוסקולן, ווי שטריק, געשפּאַנט.
הענט!
הענט אָהן צאָל,
הענט פון לאַנד צו לאַנד,
הענט עקשנות פול און ווילן,
אַ, שטרענגע הענט,
אַ, אויסגעפּרובטע הענט!
אייך זען און פילן,
די קראַפט פון יעדן זשעסט,
ווי לייכט איר האַלט די שטאָלענע לייצעס

און צוימט די סטיכיע, ווי א פערד,
ווי פעסט איר ציט זיך פון די פלייצעס.
הענט, וואס הייסן און עס ווערט.
אין יעדן ריר איז אויסגעהאקט באפעל,
און יעדעס גליד איז לעבעדיקער שטיין
ביים פלאמען שיין
פון די פארקאשעדטע ארבל
שטייגט ווי פון כוואליעס
יעדע ליניע ריין.

עס איז מוזיק
די פינגער פון מאנטיאר,
וואס האלטן שטיל
די הענטל פונם קראפט שטראם.
א לייכטער גלידער שפיל, —
דאן שטייגן פונם תהום
צוועלף טויזנט פערד.
געהיימניספולע כחות,
אומזיכטבאר אומבאקאנט
און פלוצלינג נעמט זיך דרייען דער מאטאר,
עס שפאנען זיך די פעסטע לעדער פאסן
און טויזנט שווערע רעדער נעמען גיין.
די שטאט ווערט פול מיט ליכט.
עס יאגן זיך טראמווייען דורך די גאסן,
לאסט קראנען הויבן זיך
און לאזן זיך אראפ,

דורך דער וועלט צוגייט אַ ראַדיאָ ציטער,
אויף דראָטן יאָגט עלעקטרישער געוויטער
און טרייבט דעם גאַנצן לעבן אין גאַלאָפּ.

איר קוילן גרעבער הענט,
באַדעקט מיט יעראָגליפן,
ווי שוואַרצער מירמלשטיין
צעקראַצט, צעביסן
פון שפּיציק שוואַרצע ציין.
ביים שוואַכן שיין
דאָרט שלאָגט איר אין די טיפן.
איר עפנט הייַלן,
שניידט אין אָפּגרונט גאַסן,
וואַרפט בערג אַרויס,
מיליאָנען טאָנען שווער.
דאַן פילן זיך די קעסלען
מיטן שוואַרצן פלאַם,
עס שניידן שיפן ריזיקע דעם ים,
עס קאָכט דער גום
און שוואַרצע וואָלקנס רויך
פאַרפינסטערן דעם הימל אין דער הויך.
הענט,
וואָס ענדיקן מיט פלייס
גאָטס ניט פאַרענדיקט ווערק,
פאַריכטן יעדן גרייז,
פאַרניכטן יעדן פעלער.

הענט אין לופט,
אין וואַסער,
אונטער דר'ערד!
הענט וואָס איז
פון אורשיקזאַל באַשערט,
צו טראָגן און צו מייסטערן די וועלט.
איר הענט
פון שווערער אַרבעט האַרט,
באַדעקט מיט פּאַנצערס פון מאַזאָליעס,
ווי קאָנט איר זיך צעשפּרייטן צאַרט,
צו שיצן די פּאַרטרויטע,
ווי פּאַרפאָר טראָגט איר אומעט אייער קינד.
ווי ציטערט איר ביים מאָלצייט טיש,
פאַרטיילנדיג
דעם שווער פאַרדינטן ברויט.
ווי קאָנט איר ברידערלעך
און ווארעם דריקן
אַ ברודערס האַנט,
אין טאָג פון נויט,
אין רגע פון געפאַר,
אין חשך פון דער שאַכט,
אין בונט פון עלעמענט,
אין שטורעם אויפן ים,
ווען ס'שטירצן בערג,
ווען קעסלען פּלאַצן
און אַלץ אַרומעט ברענט.
הענט,

ווי קענט איר שטאָלץ זיין,
ווען צאָרן הויבט אייך אויף,
ווען ס׳רופט די שטימע
פון גערעכטיקייט נאָך הילף.
ווי קאָנט איר אייניק זיין, —
אַ וואַלד פון הענט,
אַ פויסטן ים,
בעהאָפטן פון איין ווילן,
דאַן גייט דאָס דורך די גאַסן, ווי אַ וואַנט,
איין ריזיג האַנט,
גאָטס האַנט
די האַנט פון רעכט,
וואָס שמעטערט,
שטויסט
און ברעכט
די אומרעכט
ביזן פונדאַמענט.
הענט,
ווען איך האָב אייך דערקענט
אין אַרבעט,
ליבע,
אייניקייט און צאָרן,
דאַן האָב איך גאָט דערזען
אין מדבר פון מיין צווייפל, —
אַ פלאַקער אויפ׳ן דאָרן
ער האָט געברענט
און ניט פאַרבּרענט געוואָרן.

דער דעמב

דאָס איז מיין פרייד,
די וועלט אין קרייז צו זען, —
גליַיך ווי אַ דעמב, וואָס שטייט צווישן פעלדער, —
און לאָזן וואַנדערן מיין שאָטן מיט דער זון,
און רוישן מיטן ריטם פון די וועלדער
באַגינען אינם מאָרגן פּורפּור שטיין,
און הערן דעם געזאַנג פון אַלע ספערן,
די מיטאָג זון צו טראָגן ווי אַ קרוין,
די נאַכט צו דונקלען איינזאַם אויף די שטערן,
און איינגעוואָרצלט טיף אין שוואַרצער ערד,
מיט איר צוזאַמען פליען דורך די וויַיטן,
גליַיך ווי אַ רייטער אויף זיין שנעלן פערד
וואָס טראָגט זיך דורך די רעדער פון די ציַיטן,
אַדורכגעווייט פון בלאָען פרילינגס־ווינט.

און זומער, ווען די גאָלדענע כוואַליעס לויפֿן,
אין האַרבסט פֿון קאַלטן שטורעם ווינט געפּליקט,
די זריעה וואַרפֿנדיק צו אים אין הויפֿן,
און גראָבנדיק אין שוואַרצן אָפּגרונט טיף,
און שטייגנדיק אומענדליך צו די הויכן
מיט איין געדאַנק, אין שפּיץ פֿון העכסטן צווייג
די אייגענע געהיימנים צו דערגרייכן.

אויפן שיף

דער אָוונט האָט זיך
אויסגעמישט אין נעפּל.
דער הימל איז
צעגאַנגען אינם ים.
און רויט, ווי בלוט,
און געל, ווי ריינער שוועבל,
און אַמעטיסן גרין,
און בלוי ווי גאַז־פלאַם
אַ פּערלמוטער וועלט,
אָן אויסמיש פון קאָלירן,
גאָטס פאַרבן־ברעט
אין כאַאָס פון אין סוף.
אַ העלער טאָג
איז אָפּגעווישט געוואָרן.

דעם שעפערם גייסט
פאַרזונקען איז אין שלאָף.
עס שלאָפט דער ים,
עס דרעמלען זײַנע װעלן,
נאָר צייטנווייז
— דערשיינען זילבער־קאַמען
אַ טיפער וואונק
פון אומבאַוואוסטן וועלן,
אַ לעצט אַקאָרד
פון ציטעריגע גאַמען.
אַלץ רוט,
אַלץ שווייגט,
אַלץ איז אין זיך פאַרזונקען.
דער דאַמפּפער נאָר,
ער ציטערט אויפגערעגט.
דער רויך — דריי פאָנען שוואַרץ,
דורכצאַקט מיט גאַרבן פונקען,
האָט דראָהענדיג
דעם שוימען וועג באַדעקט.
עס שווימט די שיף
— גלייך ווי אַ טרוים־פּאַלאַסט
אין נעפּל תהום
אַ ליכטיקער פּלאַנעט.
און אויפן מאַסט,
פון אייגן ווינט צעפלאַטערט,
רופט שטאָלץ די פאָן
דעם שטורעם אויף געוועט.

און דאָס בין איך און דו,
און אַלע,
וואָס שטייען שטאָלץ,
צופרידן אויפן דעק
און חלומען אין שפּיל
פון כאַאָס און פון פאַרבן,
נאָך ניט באַרירט פון שרעק,
ווי קינדער אין אַ וויג
אַ ריזיגער געוויגט
צווישן תהומען צוויי
אין וויסטע טיפן.
וואו ס'דרעמלען איצט
די ווילדע ריזן הענט,
וואָס שפּילן זיך
אין שטורעם מיט די שיפן.

אין אונטן דאָרט אין טרום
ביי אומרואיגע פלאַמען —
מאַשינען,
ווי שוואַרצע שפּינען,
געגאָסן פון מעטאַל,
אַ גלידער קראַמף
פון שטאַנגען און פון רעדער,
אַ קאַמף
צווישן שטאָל און דאַמף,
אַ האַרטער ראַנגלען זיך

פאר יעדן צאָל און שפּאַן,
פארכשופּט אינם קרייז
פון ריטמישן געשפּאַן
און מענטשן נעבן זיי
האַלב־נאַקעט און פארבלענדט
מיט איינגעצוימטע טונקעלע געפילן,
וואָס שלאָגן זיך
גלייך ווי דער עלעמענט
צווישן צוואַנג
און אומבאַגרענצטן ווילן.

עס שווימט די שיף,
אַ ריזיקער פּאַלאַסט,
און גליט אין נאַכט
מיט אַלע זיינע ליכטער.
שטערן הייגנט,
ווי צוגעשמידט צום מאַסט.
דער נעפּל שטייגט
וואָס העכער און געדיכטער.

עס פאַלט די נאַכט.
דעם אָפּגרונט האָט
אַ שוואַרצע מאַסקע סודות'דיק פארצויגן.
און אַרום שיף
פון שטילן וועלן־טאַנץ

דאָרט ברענען טויזנט לויערנדיגע אויגן.
איצט שלאָפט די שיף
אין קינדישן בטחון,
פאַרטרויענדיג דאָס לעבן
דעם געזעץ,
ווי ס'שלאָפט אַ נעגער
רואיג אינם אורוואַלד,
פאַרזיכערט אין זיין
אויסגעשניצטן געץ.

דאס געבעט פונ׳ם שטילן

דאָס איז דאָס געבעט פונם שטילן,
דאָס איז זיין געזאַנג אין דער נאַכט:
ווי דאָס ליכט פון דער וועלט איז דיין ווילן,
ווי דער חושך, אַזוי איז דיין מאַכט.

ניין, איך וויל צו דיין מאַכט זיך ניט קניען —
צו דעם קאַלטן פאַרשטיינטן גראַניט.
מיין געזאַנג צו די שטערן, וואָס גליען,
צו דיין ווילן, וואָס וואָרצלט און בליט.

אויף אַ פעלד, וועלכעס ציטערט אין בליטן,
ווי אַ שמעטערלינג שוועבט מיין געבעט;
צו דעם וואַרימן בלוט פון מיין האַרצן,
צו מיין ליכטיקן אויג, וועלכער זעט.

צו מיין חלום, וואָס גליט אין די פאַרבן
פון פרימאָרגן, וואָס איז אים באַשערט,
צום געדאַנק, וואָס וועט קיינמאָל ניט שטאַרבן,
צו דער ליבע, וואָס וואַרימט די ערד.

דאָס איז דאָס געבעט פונעם שטילן,
דאָס איז זיין געזאַנג אין דער נאַכט;
זאָל אייביק נאָר לייכטן דיין ווילן!
פאַרשוואונדן זאָל ווערן דיין מאַכט!

פרידען

לעב איך מיר אין פרידן
מיט דער גאַנצער וועלט.
וואַלד און פעלד, אין מיטן
שטאַנט מיין געצעלט.

קומט דער גוטער מאָרגן
זיץ איך פאַרן שוועל,
האַלט אַ קרוג מיט וואַסער
קאַלטן פון מיין קוועל.

גייט פאַרביי אַ גייער,
גרים איך אים אָהן רייד,
פרעג אים ניט זיין נאָמען
און וואוהין ער גייט.

גאָט, ווי קען ער וויסן,
וואו עס פירט זיין פוס.
אפשר איז מיין גריסן
שוין זיין לעצטער גרוס.

ציט ער אוים זיין בעכער,
גיב איך אים זיין טרונק,
טייל מיט אים מיין ברויט זיך,
טרייסט אים אויפן וואונק.

גאָט, וואָס מאכט דען נענטער
מענטשן אויף דער וועלט,
ווי דער גרויסער שווייגן
פאַר אַן איינזאַם געלט.

זע איך זיינע גלידער
בויגן זיך נאָך רו,
בעט איך מיין געלעגער
און איך דעק אים צו.

גאָט, וואָס קען איך מער דען
געבן, ווי דו ווייסט,
חוץ דעם טרונק פון ליבע
און די רו פון טרייסט.

דאס ליד פון מענטשן

פאַראַן אַ ליד אַזאַ,
און געבענטשט זאָל עס זיין.
פאַראַן אַ ליד אַזאַ, —
ניט פון פרויען און וויין,
ניט פון אייגענעם גליק אָדער טרויער.
פאַראַן אַ ליד אַזאַ... —

— ... אויף צעאַקערטער ערד גייט אַ פּויער,
און ער הויבט אויף זיין האַנט,
ווי צום בענטשן.
און עס פאַלן
די גאָלדענע קערנער אַראָפּ,
און די זון איבער אים,
ווי אַ קרוין אויפ׳ן קאָפּ... —

פאַראַן אַ ליד אַזאַ...
און דאָס ליד איז פון מענטשן.

פאַראַן אַ ליד אַזאַ, —
און געלויבט זאָל עס זיין, —
נים פון אייגענעם שטאָלץ,
נים פון אייגענעם רוהם.
פאַראַן אַ ליד אַזאַ:

— ... ביי אַ גליהענדן אייזן
שטייט געוואָרצלט אַ שמיד,
און ער הויבט אויף זיין האַנט,
ווי צום בענטשן.
און עס שיטן זיך פונקען,
ווי שטערן, אַרום,
און דער אייזן פאַר אים,
ווי אַ פלאַמיגע בלום.... —

פאַראַן אַ ליד אַזאַ, —
און דאָס ליד איז פון מענטשן.

פאַראַן אַ ליד אַזאַ, —
און געקרוינט זאָל עס זיין, —
נים פון אייגענעם צער
נים פון אייגענעם פיין.

פאראַן אַ ליד אַזאַ:

— ... ליגט אין רינשטאָק אַ בעטלער
און חלומט פון שטערן,
און אַ גאַסן פרוי ווײנט,
ווי מיט קינדערשע טרערן,
און אַ גנב פארשעמט
לאָזט אַראָפּ זײַן געזיכט,
און אין שמאַטעס אַ קינד,
און אין אויג זײַנס אַ ליכט,
פון פארשטאַנד און געדאַנק,
און אין לופט גייט אַדורך,
ווי אַ ספערן געזאַנג,
און אַ האַנד הויבט זיך אויף
פון דער אַרבעט פול גנאָד,
און זי וויגט זיך אויף אונז,
ווי צום בענטשן... —

פאראַן אַ ליד אַזאַ,
ווי אַ אויפשטייג צו גאָט,
און דאָס ליד איז פון מענטשן.

IV

טשארלסטאָן

טאַנץ אין אורוואַלד,
היט די טריט,
אינם בליק דער פּאַספּאַר גליט.
טאַנץ אין אורוואַלד.
שלאַנגגען לייב
בייגט זיך, ווינט זיך, גלעט און ברייט.
פונם קנאַפּל ביזן היפּט.
ווילדער גראָז
אין אורוואַלד־נאַכט.
היט זיך,
יעדער טראָט איז גיפט.

בום, בום, בום, בום.....
איצטער קום.

עס שלאָגט דער פּויק.
עס וואַרט דער שטאָם.
אין חשך, זע,
דאָרט ברענט אַ פלאַם.
דעם פלאַם אַרום, —
בום, בום, בום, בום.
עס טאַנצט דער שטאַם;
די לייבער בלויז,
דער אָטעם הייס,
פון שוואַרצן לייב
רינט אָפּ דער שווייס,
דער שפּיז פאַרויס,
פאַר זיך דעם שילד,
דאָס בלוט איז ווילד —
אַ שפּרונג,
אַ וויג...
אַ שטאָך,
ווי פון אַ גיפטיג פליג.
מיר טאַנצן איצט
דעם טאַנץ פון קריג.

אין די בונט בעמאָלטע זאַלן
גייט אַ טאַנץ פון קאַניבאַלן
און צום טאַקט מיט ווילדן שרייען
זינגט אַ כאָר פון פּאַפּוגאַיען, —
נעגער קונסט בלויז צו בעגאַפן
פאַר אַ פּובליקום פון אַפּן.

פּלייט און פּויק, צוויי סאַקסאָפאָנען,
פיר נעקרויזטע נעגער קעפּ, —
בלויז דער שייטער פּעלט אינמיטן
און די גרויסע שוואַרצע טעפּ.
יאָ, ניט ערגער און ניט בעסער
פון די ווילדע מענטשן־פרעסער, —
די קולטור איז אַ וויזאָן.
פּויק און פּלייט און סאַקסאָפאָן.
זיידן פּליטער, גלידער ציטער,
אויפן אורוואַלד הייננט געוויטער,
פּויק און פּלייט און סאַקסאָפאָן.
אונזער טאַנץ איז טשאַרלסטאָן.

אזוי יאָגן זיך די פּאָרן,
ווי אין אורוואַלד טיף פאַרלאָרן.
אורצייט וויגט זיך אויפן וואָר,
טאַנץ פאַר הונדערט טויזנט יאָר.
סאַקסאָפאָן און פּויק און פּלייט.
אויף די ווילדע סטעפּעסברייט
גייט אַ קאַראַהאָד פון יעגער
און דער פירער איז אַ נעגער.
נאַכט אין אורוואַלד, נאַכט אָהן שטערן,
טאַנץ, די גייסטער צו באַשווערן,
טאַנץ פון כשוף, פון מגפה,
ווילדער טאַנץ אַרום אַ שרפה.
פּויק און פּליט און סאַקסאָפאָן,
אונזער טאַנץ איז טשאַרלסטאָן.

די שטאדט

די שטאָט האָט מיך מיט טויזנט הענט אומקלאַמערט.
איך רוף נאָך הילף צו אַלע שטילע טרוימען,
די טרוימען אָבער האָט די נאַכט געפאַנגען
אין אירע בלויע ווייטע שטערן־רוימען.

און קומט די נאַכט צעשפּרייט איך מיינע זעגל
און וויל מיין שיף אין שטערן ים פאַרזינקען,
דאַן נעמט די שטאָט מיט מילאָנען פענסטער
פון שוואַרצן תהום צו מיינע זעגלען ווינקען.

די גרויסע שטאָט האָט איר געהיימען צויבער,
גלייך ווי די ווייטע טרוים פאַרהילטע שטערן.
זי פלעכט אין טאַנץ מלאכים אויף מיט רויבער
און ס׳לאַכט די זינד דורך מאַגדאַלענעס טרערן.

זי איז אַ צוווייטער ברייטער שטערן־הימל
פון פּיין און לוסט אין קאַמפּס צוגליטע אויגן
און ס'ציט צו איר דורך ליבע, צער און גלויבן,
ווי כריסטוסן עס האָט צום קרייץ געצויגן.

באגלייט שפרוך

הייב איך מיין טראָט, איז ער שווער,
ווי שלאַנגגען אַ קנויל,
איינגעזויגט אין מיין זויל,
היינגט די נישטיקייט
און איר גיפטיק באַגער.

שטעל איך מיין טראָט
שיפּעט פון אונטן דער שפּאָט.
יעטווידער דרוק
מאַכט מיר גליטשיק דעם ברוק.
דאָס איז איר לעצטע געווער.

דאַן הייסט דאָס זיין פעסטער אין גאַנג.
פאַרן הימל דער בליק,
און דער טראָט פאַרן שלאַנג,
און פאַר זיך
מיין געזאַנג
און מיין טרער.

אינהאלט

ווי־אַלעט 7
גייסטער אין פאַרמעט 9
אָוונטן 11
אָפּנעזעגנט 14
פאַרזונקענער טאָג 16
אַ אידישער ניגון 18
אַ ליכטיגער הארבסט־טאָג — 1 20
אַ ליכטיגער הארבסט־טאָג — 2 22
ווייַן־ליד 24
פאַרוואָגלט 26
חרטה 29
בלינדע 31
יאוש 35
ירושלים של מעלה 37
כל נדרי 40
אידיש 42
וואָס בין איך דען? 45
מעג און נעכט 48

עכאָ 50
אָוונט געזאַנג 52
סיקאַריער בלוט 54
אין שיינק 56
ודוי 61
כ'האָב געהאַט א גאָט 63
אוים דעם טיפן ברונעם 64
מיין לאַנדשאַפט 66
דערוואָרגענע פאַרלאַנגען 68
צוריק אויף דיינע וועגן 71
מוזיק 73
הימן 75
אין שטורעם 77
הענט 81
דער דעמב 86
אויפן שיף 88
דאָס געבעט פונם שטילן 93
פרידן 95
דאָס ליד פונם מענטשן 97
טשאַרלסטאָן 102
די שטאָט 105
באַגלייט שפּרוך 107

ARS — 55 rue de Rivoli, PARIS,

IMPRIMERIE «PASCAL», 13, RUE PASCAL, PARIS 5